

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 14. septembra 2017 - Leto XXVII, št. 37



Nekaj misli o obeh dvojezičnih šolah v Porabju



»Dobila sem državljanstvo«
stran 8



Začno je na folklornom ...
stran 4



Na Študijskih dnevih Draga tudi o Slovencih v Porabju
stran 10

Mlajši radi v šaulo ojdijo...

Tau je v osnovi (alapjában véve) istina. Vej pa mlajši so najgeri pa ka je briga, tisto bi radi znali, vedli. Mlajši vse do tistoga časa radi v šaulo ojdijo, dokeč se njim nika takšnoga ne zgodi, ka njim od šaule pa od včenjé volau kraj vzeme.

Volau leko zgibijo najbolje zavolo školnikov pa leranc na eni strani, na drugi strani pa zavolo starišov.

Vejndrik vsakši od nas ma lagve izkušnje s šaule, gda so ga osramotili, gda ga je bilau trno sram, ka ga je školnik ali leranca postavila pred klas (pred tablo), on pa nej znau odgovarjati. Pa nej gvüšno, ka zatok, ka se je nej včiu, leko ka je samo zablokiro ali je po naturi takšen, ka težko guči, če ga dosta lidi, dosta njegvi vrstnikov poslušša. Leko, ka če takšno dejte dobi priliko, ka odgovor napiše, de dosta baukši pa baukše ocene dobi, de uspešnejši pa de rad v šaulo ojdo. Dapa če se ma parkrat zgodi, ka de postavljeni pred klas, kak »somar klasa«, kak negativna pelda, de brž volau zgübo pa nede sto v šaulo ojti. Pedagog mora meti trno občutlive senzore, ka vpamet vzeme, stero dejte kelko je sposobno (mire képes), ka ma dé, ka se bole težko vči. Pa tau je nej tak na léki, tau vsi vejmo. Sploj pa nej v šaulaj, gde majo v klasi po tresti mlajšov. Zatok pa majo prednost takše male šaule, kak sta dve porabski dvojezični šauli.

Volau mlajšov od šaule pa leko vzemejo stariške tö. Na dve fele forme. Eni so tisti stariške, steri v svoji mlajšaj ščejo doživeti svoje senje, tiste stere so se njim nej ispunile. Zatok svojega deteta ne vidijo realno, liki mislijo, ka je on najbolje čeden, najlepši, najbolje flajsen... V njega vcepijo, ka on smej samo ötöše (petke) dobiti, mora odličnjak biti. Dejte šče stariši ugoditi pa se tere, ka bi kak najbaukši bijo, dapa če je nej telko nadarjeni (tehetséges), se prva ali sledi pojavijo psihološki problemi, steri leko prejkdejo v telesne baje tö (glava ga boli, črvau ga boli, lagvo ma grata...). Zatok je pa baukše meti dejte z malo lagovejšimi ocenami (jegyekkel), stero je srečno pa srečna mlašeča lejta ma, kak pa maloga »čednjaka« z betegi. Drugi stariške tam zapravijo volo svoji mlajšov, ka se sploj ne brigajo, ka dejte v šauli dela, kak se vči ali ne vči. Svojo dejte nigdar ne pohvalijo, ga ne motivirajo pri včenji. Tak mislijo, ka je včenjé naloga šaule, oni tak majo dosta drugoga dela, vej pa dejte trbej krmiti, ravnati ma trbej srejo nad glavo dati itd.

Pa če smo že pri starišaj, v zadnjom časi se je cejlak spremeno odnos starišov do šaule pa do pedagogov. Gnauk svejta je pedagog bijo avtoriteta, stariš je svojo dejte pito, gda je domau iz šaule prišlo, ali je dober bijo, če se je lepau ponašo (obnašal) do školnika ali lerance. Zdaj pita dejte, če je leranca dobra bila, če se je lepau ponašala do njega... Kriza vrednot?

Marijana Sukič

1. septembra se je s svečani-
ma otvoritvama šolsko leto
pričelo tudi na obeh porab-
skih dvojezičnih šolah. O



Ravnateljica števanovske šole Agica Holec

odnosu učencev, pogojih za
dvojezični pouk in načrtih
smo najprej povprašali rav-
nateljico DOŠ Števanovci
Agico Holec.

- Ali se je v prvi razred vpi-
salo tudi kaj števanovskih
malčkov?

»Zelo sem vesela, da sem novo
šolsko leto odprla tudi petim
prvošolcem iz svojega vrtca,
razen njih pa bo pouk v prvem
razredu začela še deklica iz
Monoštra. Našo šolo bo letos
obiskovalo 50 učencev, mis-
lim, da je to zelo lepo število.
Res pa je, da nas je za enega
manj kakor v lanskem letu.«

- Kako sprejemajo učenci,
da se učijo po dvojezičnem
programu?

»Mislim, da morajo imeti mo-
tivacijo, ki je odvisna tako od
učiteljev kakor staršev. Zdaj
imamo že dobrih 70-75 o-
stotkov učencev iz Monoštra,
toda tudi oni so se odločili, da
se bodo udeleževali dvojezič-
nega pouka. Starši lahko mo-
tivirajo svoje otroke pri tem,
da pridobijo pozitiven odnos
do slovenskega jezika. Seveda
ne le med poukom, na obvez-
nih urah, temveč tudi popol-

dne, ko imamo različne krož-
ke. Tudi preko teh šolarjem
ponujamo možnost učenja
jezika. Morajo pa pozitivno

vplivati tudi učitelji in se s šolarji
čim več pogovarjati v slovenščini.
Na dvorišču smo skupaj kot velika
družina in moramo spodbujati
učence, da se pogovarjajo v slo-
venskem jeziku.«

- Za take nalo-
ge je verjetno
zelo težko najti
ustrezne kadre.

»Vsako poletje se
mi zgodi, da več
noči ne spim.
Trudim se, da bi
imela čim več in
čim boljše kadre.

Lansko leto je
prišel na šolo učitelj slovenšči-
ne z monoštrske gimnazije in
pri nas nadaljeval poučevanje,
kar je bila velika pomoč. Obi-
kuje nas učiteljica-asistentka
iz Slovenije, letos pa sem pri-
dobila tudi učiteljskega pri-

skujejo pa visoko šolo ali se
pripravljajo na jezikovni izpit.
Mislim, da imam določene
uspehe pri kadrih. Upam, da
bodo tisti, ki študirajo, tudi
ostali na naši šoli. In da bodo
vse to, kar so se naučili, pre-
dali svojim učencem in tudi
kolegom. Zavedam se, da je to
težka stvar, saj je eno, kar se
naučiš, in drugo, kar pokažeš
v praksi pri dvojezičnem pou-
ku. Nekaj smo začeli in mis-
lim, da hodimo po dobri poti.
Odvisno je od nas samih, kako
bomo vse to uresničevali.«

- Šola ima zagotovo veliko
dobrih lastnosti, če se odlo-
čajo zanjo.

»Glavna prednost je ta, da
imamo malo učencev v po-
sameznih razredih, z vsakim
učencem se lahko učitelj po-
sebej ukvarja. Imamo različne
krožke, izvenšolske dejavnosti
in izlete, in vse to predstavlja
spodbudo. Ni vseeno, če ima-
mo 25 učencev v razredu ali
pa samo 6-7. Učitelj vidi, kako
otrok drži svinčnik, kako piše,
kako napreduje z vajami. Če
je učitelj dober, opazi vse. Tudi
na odprtju šolskega leta sem



Na dvorišču števanovske osnovne šole

pravnik, ki sicer še nima pe-
dagoške izobrazbe, položil pa
je jezikovni izpit na višji ravni.
Vsak dan nam bo pomagal
po osem ur pri dvojezičnem
pouku in podaljšanjem biva-
nju. V letu dni bo na visoki
šoli doštudiral in upam, da bo
tudi do tedaj dajal motivacijo
učiteljem, ki še ne govorijo v
zadostni meri slovensko, obi-

povedala, da moramo ohran-
iti družinsko vzdušje na svoji
mali šoli.«

- Pred kratkim vam je pote-
kel petletni mandat. Zakaj
ste se odločili za nadaljeva-
nje dela ravnateljice?

»Mandat mi je potekel letos
15. avgusta, 16. avgusta pa
sem začela nadaljnjih pet let.
V desetih letih smo dosegli

jezičnih šolah v Porabju

veliko. Pod mojim vodstvom smo začeli uvajati dvojezični pouk, pomoči nismo dobili. Sami smo določili dvojezične predmete, nismo imeli učnih priprav in nismo imeli učbenikov. Slednji so zdaj že na voljo, predvsem kar se tiče predmeta slovenski jezik. Učitelji pa še naprej pišejo dvojezične letne učne priprave, do 1. septembra mi jih morajo oddati vse. Ohranjati moramo stike s partnerskimi šolami in organizacijami, moramo odpreti vrata. Pomembno je sodelovanje z vrževalko Državno slovensko s a m o u p r a v o, sodelavci kate-re nam največ pomagajo kar preko telefona, saj čeprav so oddaljeni le 8-9

kilometrov vožnje od nas, ne morejo vsak dan priti na našo šolo. Pomagajo nam, da lahko vsako leto kaj obnovimo, letos na primer dve učilnici in streho. Delo je zahtevno. Ko so objavili razpis za delovno mesto, sem veliko premišljevala, ali naj se prijavim. Deset let je veliko časa, toda ko sem pomislila, kaj vse smo z vzdrževalcem in učitelji dosegli, sem rekla, da moram pot nadaljevati. Ne vem, koliko časa bomo še uspevali, upam, da vsaj še pet let. Ne bi zaupala novemu ravnatelju, čeprav se lahko človek vsega priuči. Nadzor je vse strožji in odgovornost ravnatelja je velika. Če bom zdrava, bom poskusila narediti vse, kar se le da, da bi ostala šola dvojezična.»

Tudi na večji, gornjeseniški DOŠ Jožefa Košiča smo pred mikrofonom postavili ravnateljico Ildiko Dončec Treiber.
- *Zadnja leta srečujemo na odprtih šolskega leta raz-*

veseljivo veliko šolarjev na Gornjem Seniku.

»Letošnje šolsko leto bomo začeli s točno 70 učenci. V prvem razredu imamo osem otrok in smo zelo veseli tega števila. Iz domače vasi smo dobili sicer le enega učenca, medtem ko so prišli štirje iz dolnjeseeniškega vrtca, trije pa



Gornjeseniška ravnateljica Ildiko Dončec Treiber

so iz Sakalovcev.«

- *Ali se bodo od ponedeljka vsi vključili v dvojezični*



Gornjeseniški prvošolčki

program?

»Vsi učenci v tistem trenutku, ko postanejo naši šolarji, postanejo tudi udeleženci dvojezičnega pouka. S tem se morajo sprijazniti tako starši kot učenci, učitelji in ostali zaposleni. Delati moramo na tem, da življenje na šoli in vsakodnevno sporazumevanje

potekata res v obeh jezikih.«

- *Ali imate tudi vi težave z zaposlovanjem ustreznih kadrov?*

»Vedno obstajajo kadrovske težave, ki jih je potrebno reševati. Tudi če se najde primeren učitelj, nastopi problem neznanja slovenskega jezika. Tudi učitelji potrebujejo čas, da se naučijo jezika. Pri tem pa nam je v veliko pomoč učitelj-asistent iz Slovenije, ki pomaga pri pripravi slovenskih oziroma dvojezičnih ur, kjer ga najbolj potrebujemo.«

- *Ali se bodo slovenske popol-danske dejavnosti izvajale še dalje?*

»Vse dejavnosti, ki so prejšnje leto uspešno delovale na šoli, se bodo nadaljevale tudi letos. Na slovenski jezik so najbolj navezani pevski zbor ter gledališka in folkorna skupina.«

- *S čim lahko pridobite k vpi-su otroke v širši okolici?*

»Vsaka šola se trudi, da pridobi otroke, saj poznamo sistem financiranja. Kakor vsako leto, smo tudi letos spomladi priredili dan odprtih vrat. Prisotni so lahko videli, da je naša šola lepa in sodobno

opremljena ter tudi strokovno podkovan. Majhno število šolarjev v učilnicah je prav tako privlačno. Več časa ostaja za posameznika: učitelj se mu posebej posveča, če je nardjen ali če mu gre kaj težje od rok.«

- *Je vaše delovanje nemote-no?*

V spomin!

DUŠAN UDOVIČ

1950 - 2017

V Trstu so se poslovili od Dušana Udoviča, nekdanjega odgovornega urednika Primorskega dnevnika (edinega zamejskega dnevnega časopisa), javnega in kulturnega delavca, človeka odprtega uma in velikega srca. Kako so Dušana Udoviča cenili in spoštovali, se je videlo po množici zbranih iz Slovenije in Italije v gledališču, kjer je bila žalna seja. V imenu Slovenije je bil na žalni seji tudi minister Gorazd Žmavc.

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič je spregovoril o praznini, ki jo je za seboj pustil prijatelj in tova-



riš. O pokojnikovem javnem angažiranju je povedal: »Bili smo izraz generacije na prehodu iz štiridesetih v petdeseta leta. Duško bi rekel, da smo prišli iz istega gnezda, iz skupne družinske usode, ki jo je povezovala predanost partizanstvu in osvobodilnemu gibanju ter skrb za slovenski jezik.«

Kakšen garač je bil Dušan Udovič, je povedal odgovorni urednik Primorskega dnevnika Aleksander Koren, ki je spomnil, da je Duško v uredništvo hodil vsak dan tudi po upokojitvi leta 2015. »Veliko je bral, pisal reportaže, intervjuje in spraševal, če potrebujemo pomoč. Pripravljen je bil opravljati tudi delo začetnika, saj je dobro vedel, da nas je malo, dogodkov pa veliko«, je dejal govornik in dodal, da je nekdanji odgovorni urednik »dihal za Primorski dnevnik.« Od Dušana Udoviča so se poslovili ugledni kulturni delavci, kolegi iz študentskih let, novinarski kolegi in množica ljudi z obeh strani meje.

Dušan Udovič, rojen v tržaški četrti Sveti Ivan, je poznal razmere v celotnem zamejskem prostoru. Kot deželni tajnik Slovenske kulturno gospodarske zveze se je udeleževal nekdanjih Srečanj manjšin iz sosednjih držav, srečanj, ki so bila na avstrijskem Koroškem, na Madžarskem, v Italiji in Sloveniji. Tudi po tem, ko se je prenehal poklicno ukvarjati z narodnostno politiko v SKGZ, je bil sproti seznanjen z aktualnim dogajanjem, najprej kot novinar, potem pa odgovorni urednik, tudi v Sloveniji odmevnega Primorskega dnevnika.

Hvala za vse, spoštovani prijatelj in kolega!

E. Ružič

»Od 1. julija 2012 je vzdrževalka obeh dvojezičnih osnovnih šol Državna slovenska samouprava in z veseljem lahko povem, da je od tedaj res zagotovljeno ustrezno delovanje šole tako strokovno kakor finančno.«

- *Kako gledate v prihodnost?*

Ali je na Gornjem Seniku dovolj naraščaja?

»Število malčkov v našem vrtcu znaša zdaj 19 otrok, kar je zelo lepo število. Upamo, da bo tako ostalo in bodo naši mladi tako aktivni še naprej.«

-*dm-*

Fotografije: K. Holec

PREKMURJE

Šunka in gibanici

Zadnji konec kedna je v Murski Soboti dišalo po gestiji. Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot, steroga že duga lejta uspešno vodi Janko Kodila iz markišavske šunkarne Kodila, je pri soboškom gradi pripravilo 8. festival prekmurske gibanice in šunke. Poleg domanjih gurmanov je na glavni, sobotni tau prireditve prišlo tudi dosta obiskovalcev iz Ljubljane, vej pa je iz glavnoga varaša v Soboto pripelo en posebni cug.

Pred približno dvajstimi leti je Kodila poslo svojo šunko na ocenjevanje mesnin na gornjeradgonsko kmetijsko senje. Te, gda so v komisiji nej znali, kama naj bi jo dali, vej pa je nej pršut, se je odlaučo, ka začne s kampanjo za njeno zaščito (levédetni). In tak se je naraudilo Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot, steromi je uspelo zaščiti, tudi evropsko, tak šunko kak prekmursko gibanico, druge prekmurske jedi in izdelke pa odavlejo pod blagovno znamko Diši po Prekmurji.

Dostakrat pravimo, ka je gnesden nej tak žmetno neka pripauvati ali napraviti, kak tau znati odati. Z obema zaščitama je bilou dosta napravleno za tau, ka se prekmursko gesti bole pripozna tak doma kak na tihinskom. Tudi naši bratje z druge strani Müre so se zatau odlaučili, ka do zaščiti svojo gibanico. V Društvi za promocijo in zaščito prleških dobrot so zdaj prišli že tak daleč, ka so poenotili recept. V primerjavi s prekmursko, v steroy se dvakrat ponovijo štirge nadevi (makov, škipkov, orejov in djabočni), ma prleška samo škipkov nadev. Obej pa sta trno dobrivi, najbolle te, gda jih pripravijo domanje vertinje.

Silva Eöry

Fran Jerebic - najbolje znani prekmurski pozvačín

ZAČNO JE NA FOLKLORNOM FESTIVALI

»Prijdite vsi, šteri ste od kolena vekši pa od podplata menši, z glasnimi gutami, friškimi petami ino s trdimi mošnjami!« Tau so rejči, stery je v svojom žitki že dostakrat povedo *Franc Jerebic*. Böltinčan, stery že duga lejta živi pod Lipo, kama se je oženo, je najbolje znani prekmurski pozvačín (tau je tisti, steroga v Porabji poznate tudi kak zvača). Po navadi je tak bilou, ka so stariši sneje in mladoženca zaprosili takšoga bole brblavoga, uglajenoga mladoga oženenoga moškoga, največkrat od žlately, ka je v njihovom imeni in imeni mladoporocencov na gostüvanje zvau žlately, sausede in pajdaše.

- *Gospaud Jerebic, zanimivo je, ka ste vi prvo paut kak pozvačín nej bili na gostüvanji, liki na böltinskem folklornom festivali. Kak je do toga prišlo?*

»Tau je bilo ške te, gda je biu vodja festivala Boris Žalig. Ge sam te pleso pri folklori. Parov za plesati je bilou zadosta. On je pravo, ka sam ges takši navihani (frejtoš), in mo zatau pozvačín v povorki. Tau je bila te velka čest. Prva lejta sam biu pozvačín samo v cajti festivala, prvo paut pa sam na gostüvanji pri žlately, ženini pausesstri, pozavo.«

- *Ste te vi že meli svoj pozvačinski gvant?*

»Prvo smo si ga sposaudili v Gančanaj, neka je mejlo naše kulturno društvo, za festival pa smo se ške bole pripravili in smo ga furt malo dali popravit. Prvo si trbej gor obleči prič lače, tau so svetašnje čarne lače, in laneno srakico, te pa si ške obüješ čarne lederne čizme. Nad kolena se privežeš zvonce, okauli ramen pa brisače s hetaško vezzenino. Po tistom se cujdenejo pantliki, pisani trakovi iz krep papera. Prejk ene rame se dene turba za cukre, prejk druge pa ške frlúk ali rog in čutara, imenovana kulač. Fontoški tau je tö klobük, stery je okrašeni

s pantlikami in s pavovim, fazanovim in petelinovim perdom.«

- *Ka ške more pozvačín meti s sebov?*



Franc Jerebic v obleki prekmurskoga pozvačína

»Ceker, v sterom ma vino pa vrtanek. Tau je znak poštenja



Vsakšo leto vodi povorko na beltinskem folklornom festivali

in spoštovanja do tistih, stery ide pozavat. Te je tü ške ježevka, na stero more paziti, ka njemi jo ne vkradnejo. Z njau naj bi pavočino briso. Včasi je mlade dikline redno poježo, zdaj pa jih samo bole strašim, tudi zavolo zdravja, ka se ne bi kakša zastrupila. Rejsan je dosta gvanta in opreme. Zdaj, gda z ženo kama deva, se samo ške eden leko pela z nama.«

- *Gda ste vij mlajši bili, kak*

so te bili pozvačini gornaravnani?

»Nejso bili tak bogato oblečeni, kak sam ges zdaj. Te se je zenoga na drugi konec vesnice čülo, gda je šau pozvačín, vej pa je nej bilou dosta autonov in traktorov. Deca smo vse trepetali, vseeno pa smo ga šli iskat po vesi. Tau je te za vse biu svetek. Včasi so dva kedna pred gostüvanjom ojdlj okauli, zatau ka so te lidge ške bole doma bili. Gnesden, gda jih dosta ma službe, odi samo konec kedna, in se tau razpotegne na več kak mesec

dni. Vala baugi, ka se zdaj ta tradicija nazaj obuja.«

in najbolje veseli dogodek v Prekmurji.«

- *Kelko znam, vi ne pigete alkohola, gda ste pozvačín.*

»Rejan je tak. Ge se rajši hecam. Pauleg toga nika ne smem po istini povedati. Guč in vabilo na gostüvanje, drugo pa ne smem vöovaditi, zatau te morem tudi kaj zlagati ali jih kaj napelati. Gda se oblečeš pozvačinsko, te si kak drugi človek. Vse, ka napravíš, vse je lepo in dobro. Ne smeš prkunjavati in grdo gučati, dosta pa moreš na hec obrnauti.«

- *Pravijo, ka so včasi pozvačini, če so preveč poglednoli v posanco, pozabili tü in tam iti pozavat*

»Tau se je dostakrat zgaulilo. Tudi meni se je gnauk, nej tak dugo nazaj, v Gančanaj. Na dve mestaj sam že biu, te gda sam do tretjoga rama prišo, pa sam pozabo, kak se pišejo. Lepau sam mimo rama odišo,

pa k preminaučomi nazaj pitat, kak se pišejo. Nikak se nej bi mogo prositi na grünt, če ne vem, kak se pišejo. Cejla vilica se je smijala z mene.«

- *Nej samo na gostüvanjaj in na folklornom festivali, zdaj vas kak pozvačína zovejo ške na drugu mesta tudi. Kak se vam tau vidi?*

»Fajn je. Odime različna, najbolje turistična senja, tudi v druge rosage. Pauleg

toga morem turistom, stery pridejo k nam, pokazati, kak pozava pozvačín. Tudi šaule iz cejle Slovenije odijo k meni. Vse njih zanima té lik pa cejli običajj, povezani z njim. Trno mi je fajn, ka na té način predstavlam Prekmurje. Gda pridem v Ljubljano, tam nikak ne morem vuvti. Vsi turisti se radi kejpajo z menov.«

Silva Eöry

Kejpi: osebni arhiv Franca Jerebica

Nove knjige: Panonski letopis 2017/24

»PRIDI MUZA, IMAM PREMALO ČASA!/ PRINESI MI CVETJE S PARNASA«

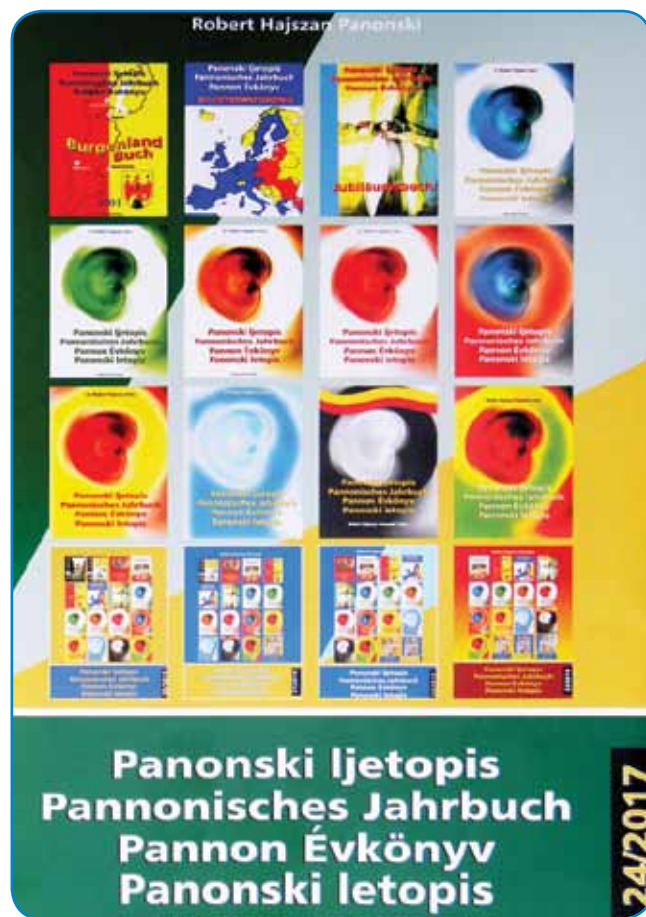
Panonski inštitut v Pinkovcu/Güttenbachu na avstrijskem Gradiščanskem, ki ga vodi dr. Robert Hajszan Panonski, nadaljuje z izdajanjem *Panonskega zbornika*, po jezikovnem pristopu posebne publikacije v tem delu Evrope, kajti objavljeni prispevki so v gradiščansko-hrvaškem, hrvaškem, madžarskem, slovenskem in nemškem jeziku. Avtorji pišejo o življenju-položaju manjšin, o zgodovini, šolstvu, kulturi, verskem življenju, literaturi in športu, predstavljene so pomembne osebnosti, objavljena krajsa literarna dela, zlasti poezija in reprodukcije likovnih del. Tekste dopolnjujejo številne fotografije, ki zelo popestrijo obsežno knjigo s kar 620 stranmi.

»V središče pozornosti smo letos postavili 500. obletnico reformacije,« sporoča odgovorni urednik in dodaja, da je gradivo o obletnici in Martinu Luthru tako obsežno, da je en del objavljen v zborniku, ostalo pa v *Panonskem listu*, ki izhaja dvakrat letno. Izstopajo tudi prispevki, posvečeni dvema sodelavcema *Panonskega zbornika*, in sicer patru Raimundu Temelu in profesorju Djuru Frankoviću. Slednjemu tudi zato, ker je zadnja leta objavil številne članke tako v hrvaškem kot v madžarskem jeziku. Urednik z zadovoljstvom ugotavlja, da mu je s pomočjo sodelavcev uspelo zbrati dovolj prispevkov za kakovosten in obsežen zbornik, ki bo z objavljeno vsebino pritegnil bralce. Po že uveljavljenem uredniškem pristopu so predgovore napisali politiki in diplomati, z gradiščanskim deželnim glavarjem Hansom Niesslom na prvem mestu. Iz Madžarske sta se povabilu odzvala veleposlanik János Perényi in iz Železne županije Bertalan Harangozó. Vsekakor bi se spodobilo, da bi s krajšim

predgovorom bila zastopana tudi Slovenija, ker ji zbornik že ves čas namenja pozornost v slovenskem jeziku.

Obletnicam znanih osebnosti je namenjen prvi del zbornika, sledijo Panonske biografije, v spomin Djuru Franko-

knjiga Sveti Martin, ki smo jo v Porabju posebej predstavili ob izidu. Le-temu sledi v nemškem jeziku zapis o prvem madžarskem kralju svetem Štefanu. V dveh člankih je predstavljeno življenje, delo in pomen Martina Luthra.



viću in Rainmundu Temelu, pa obširno poglavje O zgodovini, kulturi in literaturi in posebej prispevki iz Madžarske in Slovenije, še nekaj o športu, mladini in dijakih ter jezikoslovju. Zadnje strani so popisane s čestitkami, spomini na umrle in prav za konec zbornika Pesništvo oziroma lirika. Naštevaju vsebine in poglavij bi kazalo nameniti več pozornosti zaradi večje preglednosti. Za tiste, ki zbornike prebiramo in o njih pišemo že skoraj od začetka, nas ta koncept ne moti, za priložnostne bralce pa bi ga kazalo poenostaviti oziroma narediti preglednejšega.

Poglavje o obletnicah in jubilejih se začne s podrobnejšo predstavitevijo svetega Martina (316 - 397). Omenjena je tudi

Kot piše urednik, je leto 2017 tudi leto jubilejev v Pinkovcu/Güttenbachu (kraju, v katerem je Panonski inštitut in kjer izhajata Panonski zbornik in Panonski list), zato je temu namenjena samostojna rubrika v zborniku.

V uvodnem poglavju *Obletnice* so omenjene osebnosti iz političnega in kulturnega življenja v tem delu Evrope, tako Joseph Háyd, Ljudevit Gaj, Josip Broz Tito, Václav Havel, Feri Sučić, pa tudi gimnazija v Obervartu/Borti, Televizijska oddaja Dober dan Hrvat in posaditev jelše v Šiftarjevem vrtu na Petanjcih in drugo. V *Panonskih biografijah* so tudi Ivan Muler, dolgoletni predsednik Hrvaškega kulturnega društva v Železnem, in Nikola Tesla (znanstvenik

svetovnega slovesa, ki si ga *lastita* Hrvaška in Srbija). V najobsežnejšem razdelku *O zgodovini, literaturi in kulturi* se seznanimo z izstopajočimi dogodki in osebnostmi s tega področja, kot na primer predavanje o svetem Martinu v Sombotelu, srečanje hrvaških manjšinskih književnikov v Rovinju, ocena Panonskega letopisa, objavljena v Porabju, in še vrsta zapisov v jezikih zbornika. Posebno poglavje imajo prispevki v madžarskem in slovenskem jeziku. *Prispevki Franca Kuzmiča*: Dr. Franc Ivanocy - budil in branil je narod svoj; Rodovina Berke; Poet Jožef Baša - Miroslav; Cerkevna uprava zagrebške škofije v Prekmurju in njen vpliv na Prekmurje in Stiki matičnega naroda z ogrskimi Slovenci - Zgodovinska in kulturno-politična podoba. Iz Porabja so prevzeti prispevki in fotografije članok Ernesta Ružiča: Petanjci/Murska Sobotna: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija v letu 2017 - Ob uveljavljenih prireditvah sodelovanje zlasti v širšem kulturnem prostoru; Monografija Rojena v narečje - akademikinji dr. Zinki Zorko ob 80-letnici; Puconci: 500 let reformacije - V začetku je bila beseda, in Murska Sobotna: Domoznanski večer - Reformacija v Prekmurju.

Proti koncu zbornika je članek o dr. Sanji Vulić, čestitke ob jubilejih, tudi novinarski in pesniški kolegici Timei Horvat, rojeni v Sombotelu, nekrologi, med njimi Antunu Kričkoviću, vodji osrednjega folklornega ansambla pri nekdanji Demokratični zvezi južnih Slovanov, ki je plesal tudi v Porabju, v njem pa je pela Anka Bunjevac, v zaključni rubriki *Pesništvo* pa so dela znanega gradiščanskega pesnika Antona Leopolda: »Pridi muza, imam malo časa!/
Prinesi mi cvetje s Parnasa!.

Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Drevo leta

Že se iščejo po cejlom rosagi drejve, med sterimi sklad Ökotárs vöodabere drejvo leta. Tü nedo samo tau gledali, kak staro je tau drejvo, liki najbola zgodbo, ka se k drejvi drži pa tau, aj tau drejvo važno baude tisti skupnosti, stera tam žive. Sploy dosta drejv so predlagali s cejloga rosaga, zdaj na konci je trinajset »kandidatov« ostalo, pa s tauga je edno drejvo iz Železne županije iz vasi Horvátnádajla pri Kermedini. Bola bi tak pravo, ka sta tau dve platani, stera tak stojita kak kakšna vrata pred cerkvenim gračenkom. Te dve drejvi so že vejn več kak štiristau lejt nazaj posadili, steblo, če kauli vrat zmejrmo, edna več kak pet mejtrov ma, pa več kak tresti mejtrov visiko sta zrasle. Letos do junija, kak je rok biu, ka so leko predlagali drejvo za drevo leta, so prijavi 48 drejv, od nji je trinajset prišlo v finale. Zvün naše platani iz Horvátnádajla je še divja grüška iz Délegyháze, lipa z Gyule, hrast z Nyírbátora, topa s Szentkirály, djablana s Családa, bejle tope s Fonyóda, cipresa pa močvirska cipresa iz Miskolca, malina z Imre brga, pa zvün tauga še več gostanjov je v finali. Tau, ka stera baude med tejmi drejvo leta, se lüstvo odlauči tak, ka online leko svoj glas dajo na tisto drejvo pa zgodbo, stera je njim najbola simpatična. Tejvi dve našivi platani tak stojita pred cerkvenim vrtom, kak če bi lüstvo sprejemala, njigve vejke so pa že tak vküpzaraščene, kak če bi zalüblene bile ena v drugo. Tau stalno niške ne vej, ka sto je posado te dve platani. Legenda tak drži, ka telko sta stari kak tisti Hrvati, steri so pred Törki bejžali pa v tau vesi so se skrili, aj je ne najdejo. Stera baude med tejmi trinajstimi drejvami drejvo leta, tau konca oktobra zvejmo, gda se sklad Ökotárs odlauči.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Bled gostil strateški forum

Bled je gostil že 12. strateški forum, na katerem je tisoč udeležencev iz 70 držav, med njimi 15 zunanjih ministrov, razpravljalo o »novi realnosti« sveta, ki jo določata globalizacija in digitalizacija. Med številnimi gosti je bila tudi visoka zunanjepolitična predstavnik EU Federica Mogherini, ki je poudarila, da je bila že pred 13. leti dana obljuba o prihodnosti Zahodnega Balkana v EU, vse članice pa so to znova obljubile letos marca. Gost foruma je bil tudi generalni sekretar Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) Jose Angel Gurria, ki mu je predsednik vlade Miro Cerar zagotovil, da bo Slovenija nadaljevala strukturne reforme za povečanje produktivnosti in zagotovitev stabilnosti javnih financ na dolgi rok.

Začelo se je novo šolsko leto

Za 179.511 učencev in okoli 74.000 dijakov se je 1. septembra začelo novo šolsko leto. Prvič je skozi šolska vrata vstopilo 21.850 prvošolcev. Največja novost novega šolskega leta so brezplačna učna gradiva za prvošolce in uvedba vajeništva v srednjih šolah. Šolarjem je predsednik republike Borut Pahor v poslanici svetoval, naj bodo dobri drug z drugim, naj pazijo drug na drugega, prisluhnejo učiteljem, predvsem pa naj ne preslišijo svojega srca in sanj. Ministrica za izobraževanje, znanost in šport Maja Makovec Brenčič, ki je na prvi šolski dan obiskala Srednjo zdravstveno šolo in učence Osnovne šole Majde Vrhovnik, je v poslanici ob začetku novega šolskega leta učencem in dijakom svetovala, naj ne pozabijo, da je izobrazba zelo pomembna, znanje pa naložba za življenje. Izpostavila je medvrstniško nasilje, o katerem se je treba odkrito pogovarjati in iskati rešitve.

Pismo iz Slovenije

SREČANJE, KOT GA ŠE NI BILO

Da, točno tako! Po dveh letih se nam je uresničila tudi želja, da bi naše prijateljstvo dobilo večjo in pomembnejšo vlogo tako pri nas kot drugje. Pred



Gostje iz Slovenskih vasi v Sloveniji na vaškem dnevu v Slovenski vasi v Porabju

nami je bilo že peto srečanje vasi z imenom Slovenska vas v Sloveniji in tokrat Slovenske vasi na Madžarskem v občini Monošter.

In to se je zgodilo tisto lepo avgustovsko nedeljo s pravljično številko 13. Potovanje smo začeli v Slovenski vasi na Kočevskem, pa proti drugi Slovenski vasi v občini Šentrupert. Tu se nam je pridružila tudi tretja, Slovenska vas iz občine Brežice. Pomešali smo se že skoraj vsi znani prijatelji, stiskov rok in veselih nagovorov pa ni manjkalo. Pristrčna dobrodošlica Slovenskovaščanov občine Šentrupert se je hitro obarvala z zdravico, podkrepjeno z domačo pesmijo in zvoki harmonike. Nato smo skupaj nadaljevali pot proti Madžarski.

Da, resnično tako! Nedaleč od mejnega prehoda tromeje Slovenije, Avstrije in Madžarske, dobrih 15 km, se nahaja Slovenska ves z večino Slovencev in tudi v mestu Monošter živi od 400 do 500 Slovencev. To je naša narodna manjšina, tu je del naših korenin. Mnogi, še posebej starejši, znajo slovensko in pravo radost jim je videti v očeh, ko lahko spregovorijo v svojem jeziku - po domače!

Ob prihodu pa zopet vesela

dobrodošlica, stiski rok in solze radosti v očeh. Občutkov prijateljstva, veselja in bogastva srca se tu ne da opisati. Vse to je zopet preplavila

pesem in zvoki harmonike, katera nas je spremljala vso pot. Po kosilu pa kratak ogled bližnjih znamenitosti njihove okolice.

Čas velikega šmarna je za Slovensko ves in okoliš velik in pomemben praznik. Vsako leto ga praznujejo z radostjo in ponosom in za ta dan tudi dolgo pripravljajo veliko kulturno prireditev, katera se prav na ta dan odvija v središču Slovenske vasi. Na tej prireditvi občinski možje predstavijo domači kraj in njegove razvojne načrte, nastopajo plesalci, pevci in razni igralci. Domača glasba pa da pomemben poudarek različnih generacij. Imeli smo čast se vklopiti v program nastopajočih in tako predstaviti našo domačo pesem in glas harmonike. Nismo si pozabili tudi razkriti načrtov za naslednje srečanje.

Po končani kulturni prireditvi pa se nadaljuje druženje in veselje lahko tudi pozno v noč. Mi smo si ogledali seveda še mesto Monošter, kulturne in ostale znamenitosti. Del vsega pa smo si prihranili za naslednje srečanje. Ker se je dan prehitro nagibal h kraju, smo se morali počasi posloviti in se odpraviti na dolgo pot proti domu. Seveda pa je šla pesem

in harmonika z nami.

To je naše že peto srečanje Slovenskih vasi in ponosni smo, da smo se lahko pridružili tudi rojakom naše narodne manjšine v Slovenskem Porabju. Zelo smo jim hvaležni za tako prijazen sprejem in pogostitev na celotni prireditvi. Posebej gre tu zahvala njihovi predsednici Katici za opravljeno veliko delo organizacije srečanja več kot tristo ljudi! Seveda se iz srca zahvalujemo vsem vaščanom naših Slovenskih vasi za podporo in sodelovanje, kajti brez vas teh

dogodkov ne bi bilo!

Ta srečanja niso samo organizirati velik družaben piknik, niso samo naužiti se domače glasbe in poslušati domačo pesem. Ta srečanja imajo namen ohraniti pravo prijateljstvo, medsebojno sodelovanje in pomoč, ohraniti tudi medsebojno spoštovanje, ga širiti in prenašati na soljudi. Prepričani smo, da je to temelj notranjega bogastva in kvalitete življenja. In tako misleči smo s ponosom zakorakali v srečanja že peto leto.

Zapisal: Anton Fabjan



RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

www.radiomonoster.hu

Muzej Avgusta Pavla



Obiskovalce pričakuje

od torka do sobote od 11.00 do 15.00 ure.

Skupine sprejemajo tudi zunaj delovnega časa, prijavite se lahko po telefonu 94/554-128.

Vstopnina za odrasle: 600 forintov ali 2 evra, za dijake in upokojence: 300 forintov ali 1 evro.

Za šolske skupine prirejajo tudi delavnice.

Letovanje na obali Jadranskega morja, 1. del

PORTOROŽ, KJER ME ŽE DOBRO POZNAJO

Vsako leto poleti dopust preživim v Sloveniji na obali Jadranskega morja. Ker žena ni mogla z mano, sem letos potoval sam. Tokrat sem preživel deset dni v Istri, na slovenski obali. Moje prenošišče je vedno prav

bo, igralnicami in marino. Portorož odlikuje tudi izvirna gostinska ponudba. Številne restavracije v mestu in okolici nudijo tisto, kar je tukaj najboljše, kulinarčne dobrote, pripravljene iz morskih dobrot. Izbira je



Na plaži hotela se tudi otroci dobro počutijo

v istem kraju. Doslej sem šestkrat bil v Portorožu in vedno v hotelu Vila Park. Še več, tudi moja soba je bila vedno ista: Vila Orada 323. To je zelo zanimivo. Osebe me že zelo dobro pozna in že pri recepciji so me z veseljem sprejeli. In seveda izključno slovensko smo se pogovarjali.

velika. Na glavni ulici mesta vabijo goste moderni hoteli. Z veseljem sem ugotavljal, da je na slovenski obali vse več madžarskih turistov. Skoraj povsod sem slišal izletnike, ki so govorili madžarsko. Hkrati sem tudi videl, da je vedenje madžarskih turistov včasih neprimerno.



Pogled na pristanišče čolnov s terase moje sobe

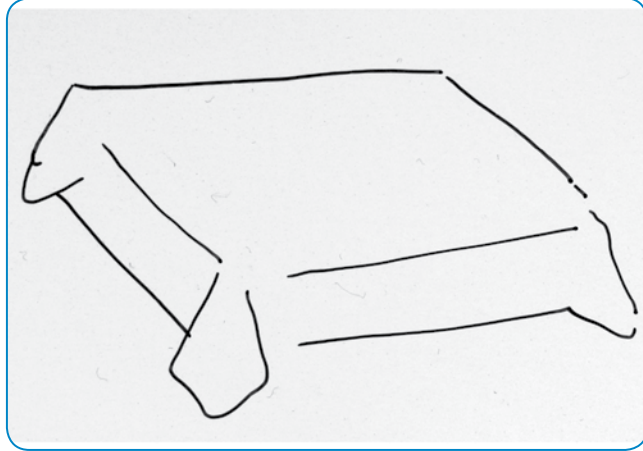
V Slovenski Istri je Portorož največje in najbolj mondeno obmorsko letovišče s kopališči, hotelskimi kompleksi, kongresno ponud-

V Portorožu so vsak večer vabili turiste raznoliki programi. Na primer narodna glasba, zabavna glasba, zabava s plesom, še več, mini

V künji inda in gnes (36)

Stolnjek – namizni prt – abrosz

V künji pauleg špajeta, gde biu (krstitke ali gostüvanje). kújamo, more biti sto tö, gde Tej stolnjeki so bili iz doma-



zejmo, ka smo skújali. Inda so meli veuke lesene stole v kauti, kauli staula pa stolice. Pri stauli so sejdli samo moški. Ženske so se prej že tak nagele, gda so kújale. Mlajši pa na pragi, na ladi ali na šamedlinaj v krivli so geli. Če so meli v künji štaukadli, te pri štaukadlini. Na stauli nej bilau stolnjeka. Če je zamazani grato, so ga zribali z rajpešlinom kak pod. S stolnjekom so pokrili sto, če je kakši svetek

njoga platna. Takše stolnjeke so nücali, gda so reteše pekli, pa testau na stauli vövekli. V 1960-i lejtaj so začnili stole pokrivati z bikslajmerom, ka je naleki bilau dojzbrisati. Gnes ništerni lejpe přeće dajo na sto, depa tö dojpkrijejo s plastikov, aj se ne zamáže. Ali samo plastični prt dajo gor, depa bikslajmer eške tö nücajo.

Marija Kozar

disco za otroke. Večkrat je bil tudi sejem, kjer sem tudi jaz kupil darila. Tukaj sem

je bilo od 30 do 35 stopinj. Temperatura morja je bila od 24 do 28 stopinj. V Slo-



Osemnajset let oljkarstva Norme in Marina Zudicha je zraslo iz korenin njunih staršev, Primorcev, ki so gojili oljke za domačo uporabo

se spoznal z zakonskim parom Zudicha.

V času mojega letovanja je bilo pravo poletno vreme na morski obali. Bilo je zelo vroče. Vročina je bila skoraj nevzdržna. Tudi v senci

veniji je vročina 2. avgusta podrla rekord, namerili so 39,7 stopinje. Tako se je bilo zelo prijetno kopati v morju.

(se nadaljuje)
Attila Fácán

... DO MADŽARSKE

Nova kandidatka za mandatarja na volitvah 2018

Tudi zelena stranka LMP je imenovala svojega predsedniškega kandidata na državnoborskih volitvah leta 2018. To bo po vsej verjetnosti so-predsednica stranke Bernadett Szél, ki so ji namenili kandidaturu že leta 2014, toda takratna stranka mandatarja ni imenovala, kajti pripravljala se je na opozicijsko vlogo. Sama kandidatka je v eni od oddaj ATV izjavila, da ima podporo predsedstva stranke, toda končno odločitev bo sprejel kongres (občni zbor) stranke. Pravi, da jo je spodbudila neodločnost ostalih opozicijskih strank, kar se tiče kandidature, je odločna, zavzeta in čuti v sebi zadosti moči za opravljanje premierskih nalog. Želi si, da bo med kandidati za mandatarja prišlo do televizijskega soočenja.

Pripravlja se nov učni kurikulum

S podporo evropskega denarja (2,4 milijarde forintov) se pripravlja Nacionalni temeljni učni načrt (NAT), ki naj bi ga v šole uvedli že v šolskem letu 2019, čeprav je zaključek projekta z naslovom Pregled in predelava vsebinskih in učnih predpisov javnega izobraževanja načrtovan šele 31. oktobra 2020. Začela se je že priprava koncepta, na njem naj bi delalo sto strokovnjakov pod vodstvom komisarke vlade, odgovorne za vsebinsko prenovo javnega izobraževanja. Stanovske organizacije in sindikati očitajo vladi, da priprave potekajo precej skrivnostno, saj ni bilo nobenega usklajevanja s strokovnimi forumi, čeprav vladni odlok iz meseca aprila predpisuje široko družbeno usklajevanje. Čeprav zakon o šolstvu predpisuje, da se mora pred pripravo novega koncepta narediti analiza učinkovitosti desedanjega nacionalnega učnega kurikulumu, do tega še ni prišlo. Vladna pooblaščenka je nov koncept sicer predstavila na določenih forumih, na katerih pa ni bilo debat o njem. Osnutek koncepta so na zahtevo sindikata pedagoških delavcev dobili in pregledali eksperti stanovskih organizacij in ugotovili, da je največja pomanjkljivost koncepta, da se ne ukvarja s posledicami preveč centraliziranega šolskega sistema.

»Dobila sem državljanstvo«

Anamarija Dončec v Čepinci žive z možaun pa z dvöma hčerkama zdaj že štirinajset lejt. Ovak je pa iz Andovec bila doma, od Djürvini, gde sta zdaj še dva brata pa mati doma. Anamarija je Porabska Slovenka, oženila se je pa odišla v Čepince živet, dapa dotejga mau je mejla samo madžarsko državljanstvo (állampolgárság). Prosila je večkrat za slovensko državljanstvo tö, dapa dotejga mau je nej dobila, zato ka je vsigdar nika falilo, pa so nji zavrnili. Nej tak oslejdijim, vse dokumente, steri so še falili dotejga mau, je nutdala pa hvala baugi, konca avgusta je dobila slovensko državljanstvo.

- Anamarija, ti si se doma dočas, ka si se nej oženila, tak zvala, ka Anamarija Dončec, kak se pa zdaj zoveš?

»Zdaj sem Gorza Dončec Anamarija, dapa do tejsa mau sem od moža priimek nej mogla nücati, zaman sem se leta 2003. oženila pa prišla se v Čepince, zdaj že štirinajset lejt.«

- Gda si pa probala prvo paut k državljanstvi priditi?

»Že od začetka sem probala, za dve leti gda sva se oženila, samo te so mi tau pravli, ka pet lejt moram počakati pa samo potistim leko nutradam prošnjo. Tej pet lejt sem vöpočakala, dapa itak so mi nej dali državljanstva, samo stalno bivališče sem dobila. Te so mi pá pravli, ka za pet lejt dobim, samo s tauga je pa nikanej bilau. Zdaj avgusta, štirinajset lejt kasneje, sem dobila slovensko državljanstvo.«

- Ka več maš od tauga, ka si dobila tau državljanstvo?

»Po ednom tali najbola zato, ka če sem Slovenka pa tö v Sloveniji živism, zakoj bi nej leko dobila državljanstvo. Zdaj se taumi najbola veselim, ka sem nej samo Porabska Slovenka, liki sem državljan-ka matične države. Po drugom tali leko dem volit, leko nücam od moža priimek, nej mi trbej vsakši pet lejt vizo po-

daljšati, zdaj mo že leko mejla svojo zdravstveno zavarovanje (egészségbiztosítás), zato



Anamarija je trno vesela, ka je dobila slovensko državljanstvo

ka do tejsa mau sem samo prejk moža bila zavarovana. Zdaj potejn moram začniti vse papire rihtati, ranč tak kak gda sem se prišla.«

»Lejpi štirinajset lejt je tau, oženila sem se, dve hčerki mam, Petra je trinajset lejt stara, Leja pa osem. Mauž Norbert nejma nej brata pa nej sestro, pa tašča je tö sama živela, zato sva te se prišla v Čepince. Te so še bola delali kmetijo, pa te je vsakša pomauč prav prišla. Istina, tau je te bilau, zdaj je že tak, ka od leta do leta se menje dela, zato ka se ne spleča. Zdaj je tak, ka škoda je za delo zato, ka samo minus delaš, te bi se pa zaka mantrali, bola vsakši v službo odi.«

- Kama odi delat lüstvo iz Čepinec?

»Edni v Soboto odijo, dapa



Anamarija z držinov: možaum pa dvöma hčerkama

- Kakšni štirinajset lejt maš za seuv?

največ pa prejk v Avstrijo, zdaj je pri nas isto, kak je prvin na

Vogrskom bilau, ka nej bilau slüžbe.«

- Dočas, ka si nej mejla državljanstva, slüžbo si zato leko dobila brezi tauga tö?

»Slüžbo bi leko dobila, samo nej bi me mogli stalno gorvzeti samo začasno, tak ka bi mi vsigdar podugšali. Zdaj, ka že mam državljanstvo, zdaj je že v redi, zdaj me že leko gorvzemejo. Najprvin sem fejst čemerna bila, gda sem nej dobila državljanstvo, zato ka te so me zbrisali iz Slovenije.«

- Kak tau misliš?

»Tü so me cejlak zbrisali iz registracije, vse podatke sem tak mejla, kak če bi na Madžarskem v Andovci živela, še stalnoga bivališča sem tam mejla, tö še k doktoru bi nej mogla titi, če bi betežna gratala. Malo sem se zato zbojala, baug vari, bi se kaj zgodilo, ka bi delala, vej pa na Vogrskom sem tö nej mejla zdravstvenoga zavarovanja.«

- Gda je tau bilau?

»Tau je zdaj tau leto nin tam marca bilau, pa potem smo začnili prositi znauva mojo državljanstvo, pa zdaj sem fejst rada, ka sem ga dobila. Tau se moram zahvaliti generalnoma konzuli dr. Borisi Jesihi pa tebi, ka sta mi pomagala.«

- Kakšna državljan-ka si zdaj?

»Zdaj sem dvaujna državljan-ka, mam vogrsko pa slovensko.«

- Kak je pa deca, onedvej mata slovensko državljanstvo?

»Deca je automatično dobila državljanstvo po öci, njim je nej trbelo posaba prositi. Tau je zato čüdno bilau, deco sem mejla, v Soboti sem rodila v bolnici, pa ge itak sem nej dobila državljanstva. Moj mauž Norbert je pravo, če tau nede šlau prejk pa ne dobim državljanstva, te de on proso madžarsko.«

- Ka je bilau zate drügo, ovakšo, gda si se prišla, kak doma v Andovci?

»Vejn tau, ka na kmetiji se je

tak fejst delalo, tauga pri nas doma te več spoj nej bilau, pa tau, ka se je tö vse z mašini delalo. Gda sem najprvin vidla, ka silos pelajo, sem spoj nej znala, ka je tau, ka tak smrdi pa ka do s tistim delali, zato ka doma sem tašo še nej vidla. Ovak je pa skoraj isto, dosta razlike nega, telko ka töj so baukše poti, avto ne trausi tak fejst kak doma.«

- Tak mislim, najbola špajсно za tebe je tau bilau, ka si tö samo slovenski mogla gučati, nej?

»V tejn istino maš, tau je bilau najbola špajсно pa težko zame, zato ka vse sem razmila, samo nazaj odgovarjati sem nej vejdl. Gnauk mi je tašča prajla, aj idem po zrezek, dja se pa samo tak zbejlím gledala, kama aj zdaj idem. Gda je vidla, ka ne razmim pa prajla, ka aj den po šnicli, te sem že znala. Dosta taši besed je bilau, ka sem jih nej razmila, pa še zdaj se najdejo, če se kaj knjižno povej. Sprvoga me je še fejst mauto ženski pa moški spol, zato ka v madžarsčini nega gramatični spolov, pa v porabščini so ženskoga tö bole malo nücali.«

- Ti zdaj kakšno narečje gučiš andovsko ali čöpansko?

»Že sir več mi pravijo, ka že tak po slaskom gučim, pa nej v porabščini. Nej čüda vejpa sir samo tau narečje gučimo, v porabščini pa v madžarsčini pa samo te, gda domau dem, tak ka zdaj že rejsan dostakrat zadrgavam, ne vejm, kak trbej tau ali tisto povedati.«

- Kak sta se pa te sprvoga z možaum razmila, če si te še nej tak dobro znala slovenski?

»Tisto, ka je trbelo, sva se razmila brezi besed tö, tak ka spoj je nej bila problema, drügo sem se pa kasneje navčila. Brez heca, ge se tö dobro počütim, dobroga moža mam, dobro taščo, mlajše, slovensko državljanstvo, tak ka mam vse, ka mena trbej, samo aj zdravje baude.«

Karči Holec

Prejk Müre sem prihajo ... - 2.

Priključitev pod krono svetoga Štefana

Gnesnedén se vekši tau zgodovinarov že zgija, ka so Madžari med Karpatske bregé prišli pa cejlo krajino za svojo vzeli v dobri sedmi-ausmi lejtaj po leti 895. Bili so lüstvo z Ažije, štero je že duga lejta na svoji konjaj prihajalo z

gda je madžarski krau *sveti Ladislav I.* kauli leta 1090 prejkvzeu cejlo (rovačko) Slavonijo. Prva se je madžarska grajnca vlejkla vzhodno od Prekmurja, krajino je mejla v tistom cajti v rokaj nadpüşpekija v Salzburgi.

šala pod dve županiji: gorenji tau k Vasvári, spaudnji pa k Zalavári. Zatok so se svajüvali za cerkveno grajnco tö. K györskoj püşpekiji je slišala Železna županija, k šteroj so kauli leta 1091 prikapčili gorenje Prekmurje. Leta 1176 so v Györi držali cerkveni djilejš, po šterom je sam krau odlaučo, aj grajnca med županijama grata grajnca med püşpekijama tö.

V spaudnjom Prekmurji je stejla püşpekija z Veszpréma staupti na mesto Zagreba.

Več stoletij so se svajüvali, pravi konec je grato samo te, gda je *Marija Terezija* leta 1777 stvaurila püşpekijo v Somboteli, šteroj so prikapčili 16 far zagrebške püşpekije više Müre. (Moremo pa znati, ka so v 20. stoletji ništerni steli napraviti ejkstra püşpekijo za Prekmurje ino Međimurje, za štero se je gučalo, ka aj bi biu tam püşpek Slovenec *dr. Franc Ivanócy.*)

V srejdnoj vöki je mejla györška püşpekija eden arhidiakonot (főesperesség) na svojom najbolje dalečnjom južnom tali, center šteroga je bila leta 1331 Murska Sobota. V stari papéraj piše za njau ime »Belmura«, štero so dugo nücali za tau mesto na srejdi gnešnjoga Prekmurja. Tistoga ipa je bila Murska Sobota varaš (»civitas«), kauli šteroga so bile združene slovenske fare v Železnoj županiji. V györskoj püşpekiji so krajino zvali »Tötság«, ka so domanji obračali na »Slovensko okrogolino«. Ime »töt« so Madžari nücali za tiste Slave, šteri so svoj gezik zvali »slovenski«, sebé pa »Sloven«.

Drügi arhidiakonot je biu kauli Lendave z imenom »beksinski«. Tau ime pride od vesnice Becsehely, dostakrat pa so

krajino zvali »districtus Transmuranus«. Tau latinski znamenüje »okrožje prejk Müre«, od tistec prihaja gnešnje ime »Prekmurje«.

Slovenske vesnice kauli Monoštra so gratale - kak pripovejdajo stari papéri - med 13. ino 16. stoletjom. V našom »Varaši« je madžarski krau *Béla III.* leta 1183 stvauro cistercijanski klaušter. (Slovensko ime »Monošter« prihaja z latinskoga »monasterium«.) Prvi baratke v klauštri so bili Francuzi z mesta Trois Fon-

Slovenska ves pa so bili pod cerkvenimi gospaudi.

Oprvin se je v papéraj skazala Slovenska ves (1221), o Sakalauvcaj ino Števanovcay pišejo leta 1350. Od 14. stoletja dale poznamo kapejlo Ivana Krstítela na Gorenjom Seniki ino vesnico Dolenji Senik. Tistoga ipa je biu Janezov brejg eške ejkstra vesnica (Iwanfolua). Verico ino Ritkarovce najdemo v dokumentaj eške samo na konci 14. stoletja, Andovce ino Otkauvce pa dobri 150 lejt kisnej.



Vogrski krau Bela III. dopüsti stvaurjenje cistercijanskoga klauštra v Monoštri

dalečnji krajini z vzhoda (keletról). Madžarski sodacke so spoj brž prejkvzeli nekdešnje Spaudnje Panonijo tö, v šteroj krajini je živel dostavsko-ga lüstva ranč tak. Evropsko ino krščanjno kralstvo je napravilo prvi krau Madžarov *sveti Štefan*, šteri je svojoma narodi tak stvauro mogaučnost, aj v prišešnji stoletjaj gorostane med evropskimi rosagi.

Krajina med Mürov ino Rabov je pod madžarsko cerkveno organizacijo prišla eške samo te, gda so stvaurili dve vogrski püşpekiji v Györi (kauli leta 998) ino Veszprémi (leta 1002). Nej so pa včasik cujzakapčili püşpekijama cejlo gnešnje prekmursko krajino. Tau se je zgodilo samo te,

Že gda so grtövale prve madžarske püşpekije, je krau *sveti Štefan* naprejšpiso grajnca med njimi. Gda je krau *Ladislav* prejkvzeu Slavonijo, je kauli leta 1094 napravilo nauvo püşpekijo za prikapčene krajine s centrom v Zagrebi. Eške samo v tistom cajti je krajina med Mürov ino Rabov cejlak prišla pod Vogrsko, zatok so go dali pod püşpekijo v Zagrebi.

Kauli toga datuma so stvaurili benediktinsko opatijo pri Sv. Benedikti (Kančevci). Opati so prišli iz Zalske županije, gde je bila opatija samo v Blatenskom kosteli, tak leko brodimmo, ka so v Prekmurje prišli opatke z Zalavára.

Pri civilnoj organizaciji je krajina med Mürov ino Rabov sli-



Madžari so med Karpate prišli kak konjeniško lüstvo z Ažije

taines, za pauvanje svoji njiv so nücali delavce. Té so našli med domanjimi Slovencami, depa pripelali so je z drügi slovenski krajini ranč tak.

Slovenski pavri so na cistercijanski marofaj napravili svoje vesnice, štere so gorostale vse do gnes. Marofi so meli dva tala: za stenami je bila iža baratov pa delavcov s kapelov, künjov, spalnicov pa dnevnov sobov, zvüna pa glejvi, škednji pa žitnice. Ženskam je bilau dozapovödano nutstaupti. Starci Porabski Slovencov so bili do srejde 19. stoletja podložniki (jobbágyok) cistercijanov ino velikaški vogrski držin Széchy, Batthyány ino Nádasdy. Gorenji Senik, Dolenji Senik, Verica ino Ritkarovci so slišali pod posvejtne gospodare, Števanovci, Otkauvci, Andovci, Sakalauvci ino

V krajini med Mürov ino Rabov je žitek ranč tak teko kak tistoga ipa po cejlaj fevdalnoj Evropi. V srejdnoj vöki je nej bilau glavno, što k šteromi narodi sliši, liki samo tau, ali se je naraudo za gospauda ali pavra, ali se je vönavčo za sodaka ali dühovnika.

Tau situacijo je stejlo spremeniti nauvo mišljenje, reformacija, štera je stejla vsikšoma človeki dati knigo v roké - v njevgvom maternom geziki. V krajini med Mürov ino Rabov je trbölo za prvo nadrukni-vano knigo v slovenskoj rejči čakati do leta 1715, donk pa je reformacijsko gibanje bilau tisto, štero je Slovencam - na pravoy ino lejvoy strani Müre - dalo fundamente za gordržanje naroda prejk kulture.

-dm-

Na študijskih dnevih Draga tudi o Slovencih v Porabju

Od 1. do 3. septembra so na Opčinah pri Trstu potekali že 52. študijski dnevi Draga, versko-kulturno-znanstveni posvet, ki ga organizira Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta ob podpori še nekaterih slovenskih društev v Italiji. V uvod k letošnjemu vabilu na posvet je predsednik društva *Sergij Pahor* zapisal pomenljive misli: »Draga ima za sabo že več kot 50 let in povsem razumljivo je, da danes ne preseneča več. Minili so časi, ko so skoraj vsi, ki jim je bila pri srcu usoda slovenskega naroda (ali kaj drugega), skozi vse poletne mesece adrenalinsko poizvedovali, kaj smo dali na program študijskih dni, še bolj, koga smo vabili za predavatelja. Poizvedovanje enim je bilo takrat enako razumljivo kot radovednost drugih. Danes tega ni več in skoraj pogrešamo mrzlico, ki je spremljala pripravo Drage. Iz leta v leto nam je tista mrzlica zagotavljala, da je Draga vsaj za en del Slovencev potrebna (za druge pa morda nevarna?). Ali smo z demokratizacijo in osamosvojitvijo zaplavali v rutino? Teme, ki jih predlaga Draga, so si iz leta v leto podobne, se nekako ponavljajo, ampak to ne kaže na pomanjkanje ustvarjalnosti ali pade domišljije. Tem, ki bi spodbujale razmišljanje o sodobnem globaliziranem svetu, je na pretek. Toda če vztrajamo na problemih, ki so danes, kot so bili včeraj, bistveni za obstoj naroda in družbe, pomeni, da mnoga vprašanja, ki smo jih ponudili v razpravo v preteklih petdesetih letih, ostajajo nerešena.« In v treh dneh posveta so številni obiskovalci v pestrem programu dobili vsaj delne odgovore na svoja in skupna nerešena vprašanja. Z manjšinsko problematiko sta bila povezana prvo predavanje in debata prvi dan posveta; raziskovalka *dr. Maja Smotlak* je prispevek naslovljena *Pojmovanje narodne*

identitete med Slovenci na zahodni narodnostni meji od 19. stoletja do sodobnosti skozi prizmo romana. Avtorica je ugotavljala, da je na začetku obravnavanega obdobja imela v zamejstvu nastala literatura narodnosposobno vlogo, danes pa je

To stanje dobro ponazarja položaj slovenske manjšine na Madžarskem, o kateri do slej Draga ni spregovorila, je za uvod v predavanje avtorice tega zapisa povedal *Sergij Pahor*. Dvournno predavanje *Kako dolgo bo Porabje še slovensko?* in prav tako dolgo

interpretirana. Res je, da so Porabski Slovenci organizirani kot skupnost šele dobrih 25 let, res je, da so na področjih ohranjanja kulturne, etnološke in literarne dediščine dosegli velik napredek. Tudi področje lastnih medijev je zadovoljivo. Še vedno pa ni preboja v gospodarstvu, torej pri temeljnih preživetja, saj Porabcem režejo kruh madžarska in avstrijska podjetja. Slovenski jezik pri zaposlitvah nima veljave, zato imajo učenci v šolah dokaj skromno motivacijo za njegovo učenje. Tudi Cerkev je Porabce pustila na cedilu – tu že leta ni niti enega slovenskega duhovnika!

V tradiciji Drage je, da je tretji dan posveta, nedeljski dopoldan, posvečen vprašanjem krščanske misli in prakse. *Dr. Igor Bahovec* je v svojem predavanju *O vernosti na Slovenskem: od sociološko-antropološke analize do krščanstva, ki prinaša upanje, pogum in ustvarjalnost* razmišljal o splošni krizi vernosti s posebnim ozirom na Slovenijo. Zadnje predavanje, velika tema letošnje Drage, pa je bil prispevek *ddr. Klemna Jakliča* *O dilemi našega časa: pravice človeka ali državljanja?* Aktualno temo v času, ko usihajo stare vrednote, novih pa ni, je predavatelj strnil takole: »To večno vprašanje demokracije je še posebej aktualno v času, ko se zdi, da v luči migrantske krize in drugih težav, s katerimi se sooča Evropa, težnja po »nacionalnem« v demokraciji že dolgo ni bila tako močna. Je tudi legitimna? Če je tako, do katere mere? Ali pa je v našem času edini legitimni pristop tisti, ki na prvo mesto postavlja pravice človeka in ne nujno državljana? Dobra novica je, da je dilema na ravni ustavne morale in ustavnega prava razrešljiva. Manj pozitivno sporočilo pa, da – kot velja za vsako obdobje zgodovine – tudi v našem času ni garancije, da bi akterji moči in odločanja z gotovostjo sledili smeri pravične prihodnosti in nadaljnega razvoja demokracije. Vseeno je mogoče na različne načine prispevati k temu, da bi kolesje zgodovine v našem času akterjem pomagali potisniti prav tja.«

52. študijski dnevi Draga so bili še eden v vrsti uspešnih posvetov v zamejskem prostoru, kjer se je opozarjalo na aktualne probleme današnjega časa in uvrstilo na zemljevid eminentnega srečanja tudi aktualno problematiko Porabskih Slovencev.

Valerija Perger



Valerija Perger je predstavila položaj Slovencev v Porabju

pri mladih avtorjih drugače: zagovarjanje multikulturalnosti in teze o tem, da ni važno, v katerem jeziku pišejo, so sicer lahko t. i. sodobno pojmovanje etničnosti, ki pa gotovo ne prispeva k ohranjanju skupnosti v tradicionalnem smislu. V večernem delu so se udeleženci Drage poklonili pisatelju *Borisu Pahorju*, veteranu in prvoborcu za slovenske pravice ter demokracijo, z ogledom dokumentarnega filma francoske režiserke o njem. *Boris Pahor* je bil tudi častni gost večera.

Drugi dan posveta je bil prav tako namenjen manjšinski problematiki. Ker obstoj slovenskih manjšin, razumljivo, ostaja na vrhu dnevnega reda Drage in postaja iz leta v leto bolj pereč, je potrebno še glasneje spregovoriti o problemih: vse zamejske slovenske skupnosti se številčno krčijo, zavest plitvi, večinske institucije manjšince blagrujejo, češ da kulturno bogatijo prostor ob meji, toda jim s težavo, po kapljicah priznavajo tisto, kar je potrebno za njihov razvoj.

debato je subtilno vodila vsestranska zamejska kulturnica *Maja Lapornik Pelikan*. Po splošnem uvodu, v katerem je bilo Porabje predstavljeno z zgodovinskega, geografskega in jezikovno-kulturnega vidika, sem se omejila na aktualno problematiko, ki bi jo lahko strnila v naslednji povzetek: slovenski jezik je pri mlajših in najmlajših generacijah izgubil mesto prvega, maternega jezika, njegovi govorniki so le še srednje in starejše generacije. Porabski Slovenci, ta najmanjša slovenska zamejska skupnost, je na pragu usodnih trenutkov, pred katerimi si – skupaj z matično Slovenijo – še vedno zatiska oči: Ali bo na področju ohranjanja jezika in identitete začela novo pot za revitalizacijo obeh ali pa bo postala folklorna posebnost pokrajine. Najnovejša raziskava o družinskih jezikih med starši predšolskih otrok prinaša zaskrbljujoča spoznanja. Opozorila, da manjšina brez jezika nima prihodnosti, največkrat niso slišana ali pa napačno

Odnos domicilne madžarske države in večinskega madžarskega prebivalstva do Porabskih Slovencev je v zadnjih letih zelo pozitiven in konstruktiven (čeprav za nekatera področja prepozen), medtem ko matična Slovenija (razen na izobraževalnem in kulturnem področju) do Porabja posebej v zadnjem času vodi dokaj nedorečeno (zgrešeno) politiko, ki ne more prispevati h konkretnemu napredku in revitalizaciji skupnosti.

Kako dolgo bo Porabje še slovensko? »Porabje bo lahko še dolgo ostalo slovensko, če bo narodnostna politika – v sozvočju z matico – dojela, da je z revitalizacijo skupnosti treba začeti takoj! Manjšina brez lastnega jezika, predvsem pa brez narodne zavesti, nima prihodnosti.« V zelo zanimivi debati je bilo odgovorjeno na nešteto vprašanj. Večerno dogajanje je zaznamoval dokumentarni film *Moja meja*, s katerim so se organizatorji poklonili 70-letnici priključitve Primorske k Sloveniji.

PETEK, 15. 09. 2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Od Soče do Sočija - Gal Jakič, dokumentarna oddaja, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Dobrote na postaji Morioka, japonska nanizanka, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip: Reformacija srca, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017, 18.10 Puja Pepa: Skrivni klub, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Proslava ob 70. obletnici priključitve Primorske k matični domovini, 21.20 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka: Mike Leigh, 23.10 Boljši časi, angleški film, 1.10 Profil, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Info-kanal

PETEK, 15. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Slovenski vodni krog: Korošaški slapovi in Bistričica, dokumentarna nanizanka, 9.40 Prislunhimo tišini: Letne Olimpijske igre gluhih 2017, izobraževalna oddaja, 10.25 Hišica v preriji (IV.): Zavržena, ameriška nadaljevanka, 11.10 Halo TV, 12.15 Dobro jutro, 14.55 Dober dan, 15.50 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.15 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Spremembe, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Otroški program: Op! 20.05 Piran - Pirano, slovenski film, 21.45 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 23.00 Polnočni klub: Ne pozabi me, 0.15 Glasbeni spot, 1.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 16. 09. 2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.45 Referendum 2017, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.05 Dnevnik Mone Lize, francoska dokumentarna oddaja, 16.00 DNK - Družina Na Kavču: družina Kermauner, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Moj vrt ima načrt, dokumentarna oddaja, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Z vrta na mizo, 18.35 Ozare, 18.40 Kalimero: Polomija s korenjem, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 City Games - Igre mest 2017, finale, 21.25 Pogrešani dekleti, britanska nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 23.10 Lisičja vila Liza, madžarski film, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.10 Info-kanal

SOBOTA, 16. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 9.15 Dober dan, 10.20 Hišica v preriji (IV.): Spremembe, ameriška nadaljevanka, 11.25 Na lepše, 12.05 Derren Brown: Strah in vera, 13.05 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 14.00 Šola za falote, angleški film, 15.45 Čarokuhinja pri atu: Kras, 16.05 Od kamna do kristala, portret Roka Petroviča, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Moja Ellen, ameriška nadaljevanka, 18.00 Alfred & Sofie, dokumentarni film, 18.50 Epilog: Mir, 19.20 Infodrom, poletje 2017: Dobro je vedeti, 19.30 V svojem ritmu: Narodno-zabavna glasba, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 20.05 Yves Saint Laurent, belgijsko-francoski film, 21.50 Zvezdana: Očim in pankrt, 22.40 Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti rad, gala koncert, 23.55 Glasbeni spoti, 0.55 Zabavni kanal, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 17. 09. 2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.55 Govoreči Tom in prijatelji: Človek na luni, risanka, 10.10 Nabriti detektivi: V smetnjak, nemška otroška nanizanka, 10.45 Sledi, dokumentarna oddaja TV Maribor, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Papež v Kolumbiji, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Prelepa Gorenjska, koncert ob 35. obletnici ansambla Gašperji, 15.05 Pobič, ameriški nemi film, 15.55 Romar, ameriški film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti rad, gala koncert, 18.35 Koyaa - Lajf je čist odbit!, kratki animirani film, 18.40 Dinotačke: Kar je kazalo, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (III.): Rojstni dan, španska nadaljevanka, 21.25 Intervju, 22.10 Poročil, Šport, Vreme, 22.40 Skodelica kave, dokumentarni film, 23.25 Paquito

D'Rivera in Big band RTV Slovenija, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Info-kanal

NEDELJA, 17. 09. 2017, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip: Reformacija srca, 7.15 Glasbena matineja, 9.05 Kulturni vrhovi: Uršlja gora, dokumentarna oddaja, 9.50 Moj vrt ima načrt, dokumentarna oddaja, 10.35 Hišica v preriji (IV.): Moja Ellen, ameriška nadaljevanka, 11.40 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.15 Zvezda je rojena, ameriški film, 15.25 Zvezdana: Udariti z ljubeznijo? 16.15 Proslava ob 70. obletnici priključitve Primorske k matični domovini, 17.30 Hišica v preriji (IV.): Mojster za vse, ameriška nadaljevanka, 18.30 City folk - Obrazi mest: Ponta Delgada, dokumentarna oddaja, 18.55 Mladi virtuozji, 19.25 60 let Otroškega pevskega zbora RTVS, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Odstarta mesta: Neapelj, britanska dokumentarna serija, 20.55 Nesmrtni, filmi o športnih velikanih, 21.25 Popravljen krivica (III.), ameriška nadaljevanka, 22.15 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.05 Rajska ptica, koprodukcijski film, 0.35 Glasbeni spoti, 1.40 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 18. 09. 2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Z vrta na mizo, 10.45 10 domačih, 11.20 Vem!, kviz, 12.05 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Ogenj in glina, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Firbcologi, mozaična oddaja za otroke, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.25 Profil: dr. Simon Širca, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 V svojem ritmu: Funk, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Milijonar Henk, risanka, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Fej, smrdil!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Umetnost igre, 23.30 Baletni večer, 0.30 Profil: dr. Simon Širca, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PONEDELJEK, 18. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 Slovenski vodni krog: Velika Krka, dokumentarna nanizanka, 8.35 Ljubljana, London, New York - Tugo Šušnik, dokumentarni film, 9.25 Hišica v preriji (IV.): Mojster za vse, ameriška nadaljevanka, 10.25 Halo TV, 11.20 Dobro jutro, 13.45 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.50 Polnočni klub: Ne pozabi me, 16.15 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Volkovi, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Studio kriškiš: Žeha, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Čez planke: Madžarska, 21.00 Kjer bom doma (IV.): Spet so tu srečni dnevi, avstralska nadaljevanka, 21.55 Golufija (II.), danska nadaljevanka, 23.00 Biserni gumb, koprodukcijski dokumentarni film, 0.30 Glasbeni spot 1.30 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 19. 09. 2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Papež v Kolumbiji, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Kulinarika in lepote Nagana, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 Kino Fokus, 15.00 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.40 Otroški program: Op! 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Poldi: Dan, ko je kit prebral žalostno zgodbo, risanka, 18.10 Niko: Telovadba, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Broadchurch (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Putin - novo carstvo, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Magda Lovec, dokumentarna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

TOREK, 19. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 Slovenski vodni krog: Bistrica, dokumentarna nanizanka, 8.35 Village Folk - Ljudje podeželja: Partnerji z naravo, dokumentarna serija, 8.45 Hekerji, dokumentarna oddaja, 9.55 Hišica v preriji (IV.): Volkovi, ameriška nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.25 Dober dan, 15.20 City Games - Igre mest

2017, 16.45 Čarokuhinja pri atu: Dravska dolina, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Zmikavt iz Walnut Grova, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Iz popotne torbe: Veliki stroji, poučna oddaja za otroke, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Človeški laboratorij: Osnovni nagon, britanska dokumentarna serija, 20.55 Prava ideja, 21.25 Kjer bom doma (IV.): Težave s Harryjem, avstralska nadaljevanka, 22.25 Vera (VI.): Torkov otrok, britanska miniserija, 0.05 Glasbeni spoti, 1.10 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 20. 09. 2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Umetnost igre, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Trenutki svežine, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip: Reformacija srca, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice: OŠ Ljudski vrt Ptuj in OŠ Zbora odposlancev Kočevje, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca: Selfie kultura, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Čarli in Lola: Če sem pa ali-gator, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Dih, nemški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Panoptikum, 23.55 Turbulenca: Selfie kultura, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Info-kanal

SREDA, 20. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.05 Slovenski vodni krog: Bloščica, dokumentarna nanizanka, 9.45 10 domačih, 10.30 Hišica v preriji (IV.): Zmikavt iz Walnut Grova, ameriška nadaljevanka, 11.35 Halo TV, 12.25 Dobro jutro, 15.00 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: kronometer (M), 18.00 Halo TV, 19.00 Firbcologi: O lubčkanju, gorečih stavbah in začaranih napojih, mozaična oddaja za otroke, 19.30 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 125 let ljubljanske operno-baletne hiše: Naša hiša, dokumentarna oddaja, 20.55 Moj klasični hit: Svetlana Makarovič, 21.00 W. A. Mozart, Rekvjem v d-molu, odlomki (Solisti, Simfonični orkester in zbora RTVS), 21.10 Kjer bom doma (IV.): Samo zaljubljen si, avstralska nadaljevanka, 22.15 Kako smo gradili moskovsko podzemno železnico, francoska dokumentarna oddaja, 23.20 Naša demokracija, TV-igra AGRFT, 2010, 0.10 Glasbeni spoti, 1.10 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: kronometer (M), 3.55 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 21. 09. 2017, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca: Selfie kultura, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Pikantne jedi v severnih mestih, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tisti, ki je zgradil šolo: portret učitelja, etnologa in politika, 14.25 Slovenci v Italiji: Ivo Tull trio, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Migrantski otroci iz Caminija, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zu je čarodej, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Referendum 2017, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Češko stoletje: 1938 - Dan po Münchenskem sporazumu, češka nadaljevanka, 0.40 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

ČETRTEK, 21. 09. 2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 Slovenski vodni krog: Rašica, dokumentarna nanizanka, 9.35 Na lepše, 10.15 Kino Fokus, 10.40 Alpe-Donava-Jadran, 11.05 Halo TV, 12.15 Dobro jutro, 15.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.15 Moj vrt ima načrt, dokumentarna oddaja, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Pobeg, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Ribič Pepe: Postojnski pretkani škrat, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Bertrand Piccard - okoli sveta na sončni pogon, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Kjer bom doma (IV.): Čas za spremembe, avstralska nadaljevanka, 22.05 Süskind, nizozemski film, 0.10 Slovenska jazz scena, 0.50 Glasbeni spoti, 1.55 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

VABILO

Narodnostne samouprave in kulturna društva Slovencev, Nemcev, Hrvatov in Romov v Sombotelu bodo

23. septembra 2017

priredili

14. Sombotelski narodnostni dan

v sombotelskem muzeju na prostem
(Vasi Skanzen, Sombotel, ul. Árpád 30.).

Tukaj je bila **pred 15. leti** postavljena **slovenska hiša** s finančno podporo slovenskih organizacij in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ob tem jubileju vas še posebej vabimo na letošnji Narodnostni dan.

Program:

15.00-18.00 Kulturni program sombotelskih Hrvatov, Nemcev, Romov in Slovencev.

V programu nastopata tudi **Folklorna skupina upokojenk ZSM** in

Sombotelske spominčice.

18.00-21.00 Prijateljsko srečanje – ob 20. in 15. obletnici – Slovencev iz Sombotela s člani Društva porabskih slovenskih upokojenecv in predstavniki DU Šalovci ter s povabljenimi gosti.

Prisrčno vabljeni!

AKTUALNI NATEČAJI IN RAZPISI Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

RAZPIS ZA ŠTIPENDIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU ZA ŠTUDIJSKO LETO 2017/2018

Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije je objavil javni razpis za dodelitev štipendij za študij v Republiki Sloveniji za Slovence v zamejstvu in po svetu za študijsko leto 2017/2018.

Rok za prijave je do vključno **30. septembra 2017.**

NAGRADNI NATEČAJ SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE – Čas mlajših umetnikov

Slovenska kulturna akcija iz Buenos Airesa je pripravila nagradni natečaj za izvirno kratko prozo, poezijo ali likovno umetnost pod naslovom »Beseda, poezija in barve«, ki ga podpira tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Rok za oddajo del je **14. oktober 2017.**

NAGRADNI NATEČAJ SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

Svetovni slovenski kongres je s pomočjo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu pripravil nagradni natečaj za poezijo in fotografijo na temo »Moje vezi s Slovenijo«.

Rok za oddajo del je **15. oktober 2017.**

XVI. NAGRADNI NATEČAJ URADA ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja XVI. Nagradni natečaj za diplomsko, magistrsko in doktorska dela na temi Slovenci v zamejstvu in Slovenci v izseljenstvu.

Rok je do vključno **1. decembra 2017.**

Vse informacije o natečajih najdete na spletni strani Urada.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

porabje.hu